

Radiotherapie bij endeldarmkanker

Radiotherapie, ook wel bestraling genoemd, is de behandeling van kanker met straling. Bij radiotherapie wordt net als bij röntgenfoto's röntgenstraling gebruikt, alleen met een veel hogere energie.

Het doel van de behandeling is snel delende kankercellen te doden, waarbij gezonde cellen zoveel mogelijk gespaard blijven. U kunt de straling niet zien, ruiken en voelen.

Wat is radiotherapie?

Radiotherapie, oftewel bestraling, is de behandeling van kanker met straling. Bij radiotherapie wordt net als bij röntgenfoto's röntgenstraling gebruikt, alleen met een veel hogere energie. Het doel van de behandeling is snel delende kankercellen te doden, waarbij gezonde cellen zoveel mogelijk gespaard blijven. U kunt de straling niet zien, ruiken en voelen.

Waarom is radiotherapie nodig?

Afhankelijk van het stadium van de ziekte en uw conditie wordt u vóór de endeldarmoperatie 1 week óf 5 weken bestraald. Dit wordt een korte en een lange voorbehandeling genoemd.

1 week: korte voorbehandeling

Vermoedt uw arts dat in een aantal lymfeklieren in de buurt van de tumor uitzaaiingen zit? Dan wordt u in de week voor de endeldarmoperatie 5 keer bestraald. Het kan ook zijn dat u de 5 bestralingen al wat langer van tevoren krijgt. Dit wordt een korte voorbehandeling genoemd. De kans dat de tumor na de operatie in de endeldarm terugkomt, is dan kleiner.

5 weken: lange voorbehandeling (chemoradiatie)

Is de tumor door de darmwand heen gegroeid? Of zitten er meer dan 4 uitzaaiingen in de lymfeklieren? Dan krijgt u in overleg met uw arts vóór de endeldarmoperatie 5 weken lang een combinatie van radiotherapie en chemotherapie, oftewel chemoradiatie. Dit wordt een lange voorbehandeling genoemd. De kans dat de tumor na de operatie in de endeldarm terugkomt is dan kleiner. Ook kan de tumor zelf door de bestraling kleiner worden. Daardoor kan de tumor tijdens de operatie beter in zijn geheel worden verwijderd.

In dit invoegblad vindt u uitleg over radiotherapie (bestraling). Zie voor verdere uitleg over chemotherapie het invoegblad 'Chemoradiatie bij endeldarmkanker'.

Vorbereiding

In overleg met uw arts bent u verwezen naar de afdeling Radiotherapie van het UMC Utrecht (Universitair

Medisch Centrum Utrecht]. Dit is het bestralingscentrum voor Midden Nederland. Er zijn twee behandellocaties: één bij het UMC Utrecht aan de Heidelberg 100 in Utrecht en één bij het St. Antonius Ziekenhuis aan de Soestwetering 1 in Utrecht. Het eerste gesprek over uw behandeling vindt altijd plaats in het UMC Utrecht. Daarna wordt samen met u bepaald waar de bestraling plaatsvindt.

Aanmelding

Het St. Antonius Kankercentrum stuurt uw gegevens naar de afdeling Radiotherapie van het UMC Utrecht. U krijgt daarna een schriftelijke of telefonische uitnodiging voor een intakegesprek met de radiotherapeut.

Intakegesprek

Het intakegesprek duurt ongeveer een half uur. U krijgt van de radiotherapeut uitleg over de behandeling, de bijwerkingen en mogelijke complicaties. U kunt ook zelf al uw vragen stellen.

CT-scan

U krijgt na het intakegesprek een CT-scan en vaak ook een MRI-scan. Met behulp van deze scans wordt het bestralingsgebied precies bepaald en afgetekend. Na de scan krijgt u een aantal kleine tatoeagepuntjes. Deze puntjes helpen u om bij elke bestraling weer in precies dezelfde houding te gaan liggen. De radiotherapeut maakt vervolgens het bestralingsplan en u krijgt een lijst met data waarop u voor de bestralingen wordt verwacht.

Vervoer naar UMC Utrecht

U kunt voor vervoer naar het UMC Utrecht gebruikmaken van een taxi. De reiskosten worden (deels) door uw zorgverzekeraar vergoed. Hiervoor kunt u uw radiotherapeut om een machtiging vragen. Informeer bij uw zorgverzekeraar naar uw eigen bijdrage en met welk taxibedrijf u mag reizen.

De behandeling

Inclusief verkleden, het vinden van de juiste houding en het instellen van het apparaat duurt de behandeling tien minuten tot een half uur. De bestraling zelf duurt maar enkele minuten.

Aangepast schema

Bent u al wat ouder en/of heeft u een matige conditie? Dan past de radiotherapeut het schema in overleg met u zo nodig aan.

Drinken en plassen

U krijgt instructies over drinken en plassen in de uren voor de bestraling. De hoeveelheid urine in de blaas heeft namelijk invloed op de ligging van de darmen.

Afspraak met de radiotherapeut

Lange voorbehandeling

U heeft tijdens de bestralingsperiode wekelijks een afspraak met uw radiotherapeut. U kunt dan al uw vragen

stellen en eventuele klachten bespreken. Op andere dagen kunt u uw vragen of klachten ook altijd met de laboranten bespreken. Zij overleggen dan zo nodig met uw radiotherapeut.

Bijwerkingen

Het hoeft niet, maar het kan zijn dat u tijdens en tot een paar weken na de behandeling last krijgt van bijwerkingen. Deze bijwerkingen kunnen zijn:

- Vaker ontlasting en diarree, met mogelijk ook verlies van slijm en bloed;
- Vaker kleine beetjes plassen of een branderig gevoel bij het plassen;
- Vermoeidheid;
- Roodheid of irritatie van de huid;
- Pijn op de bestraalde plek.

Controle

U heeft tijdens de lange voorbehandeling wekelijks contact met de radiotherapeut. Bij de korte voorbereiding wordt u meestal 1 week na de bestraling geopereerd. Soms wordt er juist voor gekozen om een langere tijd te wachten na de bestraling. U komt dan op een later moment weer terug bij de chirurg.

Zie ook hoofdstuk 'Nazorg' in de informatiemap.

Bij welke klachten waarschuwt u het ziekenhuis?

U hoort van de medewerkers van de afdeling Radiotherapie van het UMC Utrecht wanneer en met wie u bij vragen of klachten contact kunt opnemen.

Folders UMC Utrecht:

- Bestraling en chemotherapie bij endeldarmkanker
- Bestraling vóór een operatie bij endeldarmkanker
- Kortdurende bestraling bij endeldarmkanker